

Els Ports. Terres salvatges a tocar de la Mediterrània

Els Ports de Tortosa–Beseit oculten uns paratges tan insòlits com desconeguts. Lluny dels grans centres d'influència, aquest racó a cavall del País Valencià, Catalunya i Aragó pateix l'oblit i el despoblament. Tot i això, la declaració de Parc Natural de la part catalana ha afavorit el naixement d'un turisme rural respectuós amb el medi.

La creació fa dos anys –el 12 de juny del 2001– del Parc Natural dels Ports, que amb 35.110 hectàrees ha esdevingut el segon Parc Natural català més extens després del de Cadí-Moixeró, ha fet ressorgir, i en molts casos descobrir, l'interès per aquest salvatge i alhora desconegut massís que abraça terres de parla catalana de Tarragona, Terol i Castelló. Són prop de 800 quilòmetres quadrats d'extensos i espessos boscos, rius d'aigua cristal·lina, coves profundes i espectaculars engorjats que acullen alguns dels teixos i fagedes més meridionals d'Europa, i la major població de cabra hispànica pirenaica.

Els Ports compten amb nombroses i variades espècies vegetals i animals, i alguns endemismes botànics. L'omnipresent pi blanc i pinassa es barreja amb savines, salzes, freixes, ginebres, oms i faigs, que tenen en el barranc del Retaulle, a la Sénia, la seva major presència. Abunda també l'alzina, arbre autòcton de la zona que ha estat arraconat per les successives repoblacions de pins. A les parts més altes de la serra, el pi roig comparteix espai amb el boix, el roure i el teix.

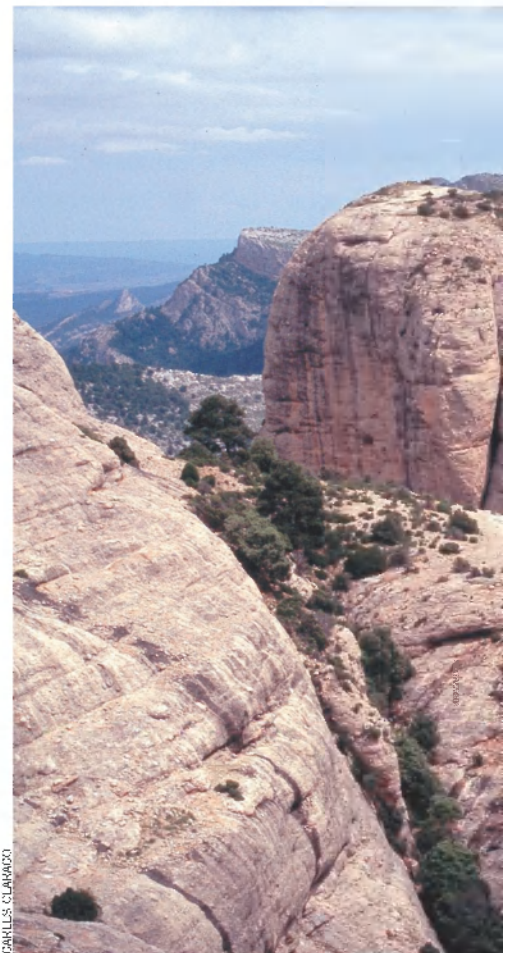
Pel que fa a la fauna, la cabra salvatge, veritable icona dels Ports, n'és l'habitador més emblemàtic i nombrós, amb més de 5.000 exemplars, i conviu amb grups de muflons i cabirols. Altres mamífers de notable presència són porcs senglars, guineus, gats fers, teixons, fagines, talps, esquirols, llebres i conills. En els trams de riu menys alterats i inaccessibles, fins i tot és possible trobar llúdrigues. Destaca també la gran quantitat de rapinyaires –l'àliga daurada, la cuabarrada, la marcenca, el xoriguer, l'esperver, l'aufrany, el falcó pelegrí, el duc, l'òliba...– i, entre les aus necròfages, el voltor.

Tot recorrent els Ports. Dos senders senyalitzats de gran recorregut, el GR7 i el GR8, i altres de menor envergadura, permeten endinsar-se sense risc a perdre's en aquest feréstec entorn muntanyenc i descobrir-ne els indrets naturals més rellevants.

A la part meridional de la serra, a prop de la petita població de Fredes, podem coronar el cim del llegendari tossal dels Tres Reis –llindar de les tres comunitats autònomes on es diu que a l'edat mitjana es reunien els sobirans de Catalunya, Aragó i València– i discórrer pels magnífics penya-segats del Portell de l'Infern. S'hi pot contemplar també el pantà d'Ulldecona, els barrancs de la Fou i del Solà d'en Brull, i els pintorescos, i en alguns casos deshabitats, pobles i nuclis de Pena-roja de Tastavins, Castell de Cabres, la Pobla de Benifassà, Bel, el Boixar i el Bellestar.

Cap al centre del massís es poden visitar, tenint com a punt de partida Beseit,

els naixements dels rius Matarranya i Ulldemó, per descobrir dos dels racons més singulars dels Ports: el famós Par-

rissal i els estrets del Regatxol, respectivament, i les seves magnífiques gúbies. Cal dir que, tot i estar proposat com a LIC (Lloc d'Interès Comunitari) dins la xarxa Natura 2000 de la Unió Europea, com la major part dels Ports, la conservació del Parrissal pot veure's amenaçada si es reprèn el projecte de transvasament d'aigües per bombament del riu Matarranya a l'embassament de la Pena (podeu trobar-ne més informació a www.geocities.com/RainForest/

Jungle/1839/31.htm i www.beceite.net, a l'apartat "Riada 23-10-2000"). Per una altra banda, prop de Vall-de-roures i Fondespatla es pot veure el boscós entorn de l'embassament de la Pena. Més cap a l'est es troba la fageda del Retaule, un bucòlic indret natural presidit pel monumental faig Pare, al qual hom atribueix més de 400 anys de vida. En direcció nord, i deixant enrere el barranc de Lloret, les coves del Vidre i d'Avellanes, el Marturi, la mola de Catí i el coll

de Pallers, hi ha el sostre del massís: el mont Caro (1.447 m), des d'on es té una àmplia panoràmica d'aquestes muntanyes i del proper delta de l'Ebre, amb la Mediterrània de fons.

Finalment, a la secció més septentrional del massís, són punts d'interès de recomanada visita els estrets d'Arnes i l'altiplà de Terranyes, prop d'Arnes, i el mas de la Franqueta, la muntanya de Santa Bàrbara i les populars roques de Benet, a Horta de Sant Joan.

L'oblit, clau de la conservació.

L'excel·lent conservació dels Ports s'atribueix a l'accidentada orografia, l'escàs coneixement, a les males comunicacions, que l'allunyen encara més dels grans nuclis urbans i centres d'influència, i a la progressiva despoblació de la zona, d'intensa activitat agrícola i ramadera fins al principi del segle passat, que va sucumbir davant la progressiva industrialització de la societat i l'aparició de les grans ciutats.

La declaració del Parc Natural dels Ports ha ajudat a difondre el coneixement d'aquest singular entorn muntanyenc, i ha possibilitat la consolidació i el creixement d'un turisme rural incipient, atret pels seus atractius naturals, culturals i gastronòmics.

A més, durant aquests darrers anys cada cop estan agafant més força els anomenats esports d'aventura. Les roques de Benet, les penyes del Masmut, prop de Pena-roja de Tastavins, o les moles del Don i la roca Dreta, a la vall d'Arnes, compten amb excel·lents parets per a la pràctica de l'escalada. Es pot realitzar barranquisme a les gúbies del Regatxol o descendir els barrancs de sant Antoni, a Beseit, i de la Geganta, a Roquetes. Fins i tot els aficionats a l'espeleologia disposen de nombroses coves i avencs on endinsar-se, la majoria situats a la mola de Catí, a Tortosa, i en les vessants del mont Caro. Les abundants pistes forestals i camins de terra proporcionen també un ampli ventall de possibles rutes en bicicleta tot terreny i per a la pràctica de l'excursionisme.

Fet i fet, un paradís natural a tocar de casa.

Carles Claraco

Informació pràctica

Adreces i telèfons d'interès:

Centre d'Informació del Parc Natural dels Ports. Carretera dels Reguers, km 1. 43520 Roquetes. Tel.: 977 504 012. pndelsports.dma@gencat.net.
Ecomuseu dels Ports. Carrer Picasso 18. 43596 Horta de Sant Joan. Tel.: 977 435 686. ecomuseu@elsports.org.

Cartografia i bibliografia:

Els Ports 1:40.000. Editorial Alpina. Granollers, 1998.
El Port 1:30.000. Editorial Piolet. Barcelona, 2002.

El Port, 40 rutes de senderisme. Editorial Piolet. Joan Tirón, amb la col·laboració de Josep Tirón i Mauro Ortiz. Barcelona, 2001.

El Port, 20 rutes de BTT. Editorial Piolet. Néstor Biosca. Barcelona, 2002.

Webs:

www.parcdecatalunya.net/ports/cpports00.htm.
www.tecnocat.com/loport.
www.elsports.org (Ecomuseu dels Ports). C. C.